

Nacismus – ideologie zla a utrpení

Projektová hodina s pracovním listem pro dějepis a společenskovední předměty

Autoři edukačního materiálu: Jan Samohýl/ Jan Kalous

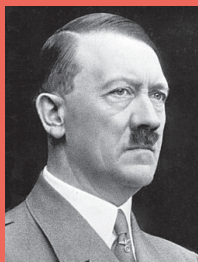
Edukační materiál představuje ideologická východiska nacismu a následné dopady tohoto režimu, zvláště na našem území. Je určen především pro druhý a třetí stupeň škol. Cílem tohoto pracovního listu je doplnit a rozvíjet programy s tematikou nacistické totality.

1. Rozbor textu

Úkol – forma (10 minut):

na začátku hodiny pedagog krátce uvede téma. Poté si žáci samostatně přečtou ukázkou textů a následně učitel moderuje úvodní debatu.

- Jak a proč získal Hitlerův *Mein Kampf* (Můj boj) vliv v Německu?
- Z jakých pozic vychází Hitlerovy názory?
- Registrujete v ukázkách nějaké předsudky, pokud ano vůči komu?
- Lze nalézt v textu náznaky rozpoutání nové války?

Zdroj fotografie: Wikimedia Commons

Adolf Hitler (1889–1945) byl nacistický politik rakouského původu, kancléř a diktátor nacistického Německa. Dne 30. ledna 1933 ho prezident Hindenburg jmenoval říšským kancléřem. Hitler postupně eliminoval další politické strany, během několika měsíců odstranil demokratické instituce a nastolil totalitní diktaturu. Jako takzvaný „Vůdce“ byl odpovědný za zločiny nacistického režimu.

Mein Kampf (1925) je nejznámější spis Adolfa Hitlera, který v něm kombinuje autobiografické prvky, dobové události a své ideologické myšlenky, zvláště antisemitismus a rasismus. Na knize se podílel jeho politický zástupce Rudolf Hess. Původně uvažovaný název díla měl být *Čtyři a půl roku boje proti lži, hlouposti a zbabělosti*. Prakticky zaměřený nakladatel Max Amann ale tušil, že pod tímto názvem by byl titul neprodejný. Změnil proto název na *Mein Kampf* (Můj boj). Kniha byla rozvržena na 782 stran ve dvou dílech a 27 kapitolách. Český *Můj boj* vyšel poprvé v Politické knihovně nakladatelství Orbis v roce 1936.

Ukázky z knihy:

Obvinění Židů z úpadku kultury: „Copak, kdy existovala nějaká špinavost a nestoudnost, především v kulturním životě, na níž by nebyl účasten aspoň jeden Žid? Jestliže jste se jen opatrně řídili do takového národu, našli jste jako červa v hnilém těle, často úplně oslepeni náhlým poznáním, nějakého Židáčka. Když jsem se seznámil s jeho činností v tisku, v umění, v literatuře a divadle, vyplynulo z toho pro mě těžké obvinění Židovstva. /.../ To byla morová nákaza, duchovní mor, horší než kdysi černá smrt, jímž se tu infikoval národ.“

Oprávněnost boje silných proti slabým: „Právě jako si nepřeje ani páření slabších jedinců se silnějšími, tím méně si přeje smísení vyšší rasy a nižší, neboť jinak by rázem byla ohrožena veškerá její snad tisíciletá práce na zušlechťování druhů. /.../ Všechny velké kultury minulosti zahynuly jen proto, že původně tvůrčí masa odumřela otravou krve. Vždy bylo příčinou takového zániku to, že se zapomnělo, že všechna kultura závisí od člověka, a ne naopak, že aby se tedy zachovala určitá kultura, musí být zachován člověk, který ji stvořil. Toto zachování je však vázáno na železný zákon nutnosti a právo na vítězství nejlepšího a silnějšího. Kdo chce žít, ten ať bojuje, a nechce-li bojovat v tomto světě věčného zápasu, nezaslouží si žít.“

Nutnost zachovávat čistotu rasy: „Míšení krve a tím podmíněný pokles úrovně rasy je jedinou příčinou odumírání všech kultur, neboť lidé nehynou kvůli prohraným válkám, nýbrž pro ztrátu oné odolnosti, která je vlastní jen čisté krvi. Co v tomto světě není dobrá rasa, je plevel.“

2. Politické osobnosti Protektorátu Čechy a Morava

Úkol – forma (7 minut):

žáci ve dvojicích za pomoci internetu přiřadí k sobě dobové fotografie, jména a politické funkce politických osobností protektorátu. Následně s pedagogem úkol opraví a popřípadě doplní o další informace k těmto politikům.

Osobnost:

- 1 – Konrad Henlein
- 2 – Karl Hermann Frank
- 3 – Alois Eliáš
- 4 – Emil Hácha
- 5 – Emanuel Moravec

Politická pozice:

- A – Ministr školství a lidové osvěty protektorátní vlády
- B – Předák SdP, místodržící Říšské župy Sudety
- C – Prezident Česko-Slovenské republiky, státní prezident Protektorátu Čechy a Morava
- D – Německý státní ministr pro Protektorát Čechy a Morava
- E – Účastník protinacistického odboje, předseda protektorátní vlády v letech 1939–1941

Zdroj fotografií: Wikimedia Commons

3. Diskuze k videu

Úkol – forma (10 minut):

pro ideologii nacismu byla vedle vlastního obsahu zásadní i forma. Žáci si společně poslechnou ukázkou (v němčině s anglickými titulky) a učitel následně moderuje diskuzi. Cílem úkolu je vnímat, jakým způsobem Goebbels manipuluje s davem.

- Jak Goebbelsův projev působí?
- Jaká gesta v projevu využil?
- Jaká je odezva posluchačů jeho projevu?
- Na jakou emotivní strunu Goebbels hraje?
- Jakou roli v jeho projevu hraje lid, masa?

Video: https://www.youtube.com/watch?v=tuxJv1C0_7A

Zdroj: You Tube; projev – vyhlášení totální války – Berlín, Sport Palast, 18. únor 1943

Paul Joseph Goebbels (1897–1945) byl německý nacistický politik, hlavní propagandista NSDAP. V letech 1926–1930 budoval organizaci nacistické strany v Berlíně, kde také založil noviny Der Angriff (Útok). Své řečnické schopnosti využil k posilování Hitlerova vůdcovského kultu ve společnosti. Poté v letech 1933–1945 působil jako říšský ministr osvěty a propagandy. Patřil mezi nejbližší a nejoddanější následovníky Adolfa Hitlera, známý svými řečnickými schopnostmi a antisemitismem, který otevřeně projevoval ve svých veřejných vystoupeních. Den před svou sebevraždou se stal posledním kancléřem Třetí říše.

4. Kdo byl Reinhard Heydrich?

Úkol – forma (10 minut):

pedagog rozdělí třídu do skupin přibližně po pěti žácích, kteří se po kratší poradě přihlásí k prezentaci. Ve skupinách si společně přečtou ukázkou a následně připraví odpovědi na otázky (lze použít internet, učebnici nebo další zdroje). Postupně žáci za jednotlivé skupiny odpovídají na stanovená témata

- Jak Heydrich vnímal český národ?
- Byl atentát na něj odůvodněný?
- Jaké pozitivní a negativní dopady atentát přinesl?
- Co si představujete pod pojmem „konečné řešení židovské otázky“?
- Jaké důsledky mělo pro příslušníky židovského národa?

Reinhard Heydrich (1904–1942) byl nacistický policejní důstojník. Do roku 1931 sloužil v německém námořnictvu. Poté vstoupil do NSDAP a SS. Stal se pravou rukou vůdce SS Henricha Himmlera. Od roku 1934 byl šéfem gestapa. Heydrich byl tvůrcem řady koncepcí. Stál za projektem tzv. konečného řešení židovské otázky, navrhoval přesídlit český národ ze středu Evropy. V září 1941 byl jmenován zastupujícím říšským protektorem Protektorátu Čechy a Morava. Zahájil vlnu zatýkání a čistek ve všech vrstvách společnosti. Dne 27. května 1942 byl na Heydricha spáchán atentát skupinou čs. parašutistů, vyslanými z Anglie ke splnění tohoto úkolu. Dne 4. června 1942 Heydrich na následky zranění zemřel.

„Jsou to takovíto lidé (Češi): jedni jsou dobré rasy a dobře smýšlející, to je pak jednoduché, ty můžeme poněmčít. Potom máme ostatní, co stojí na opačném pólu: jsou to lidé špatné rasy a špatně smýšlející. Ty musíme dostat ven. Na východě je hodně místa. Uprostřed zůstává střední vrstva, kterou musím přesně vyzkoušet. V této vrstvě jsou dobře smýšlející lidé špatné rasy a špatně smýšlející lidé dobré rasy. U těch dobře smýšlejících špatné rasy se to asi musí udělat tak, že je nasadíme do práce někde v říši jinde a budeme se starat o to, aby už neměli děti, protože je nechceme v tomto prostoru dále rozvíjet. Ale nesmíme je odradit. To vše je řečeno jen teoreticky. Pak zůstávají špatně smýšlející lidé dobré rasy. Ti jsou nejnebezpečnější, poněvadž je to rasově dobrá vůdcovská vrstva.“

Z projevu Reinharda Heydricha na téma „konečné řešení české otázky“, který pronesl 2. října 1941 v Černínském paláci v Praze, sídle říšského protektora.

5. Analýza archivních fotografií

Úkol – forma (8 minut):

tento úkol mohou žáci zpracovávat ve dvojicích. Prohlédnou si archivní fotografie a s použitím internetu uvedou místo na fotografiích. O jakou obec se jedná? Co víte o důvodech její likvidace? Jaký dopad měla tato událost na český národ?

Zdroj fotografií: archiv P. L.

Závěrečná reflexe:

v závěru projektové hodiny žáci s učitelem diskutují nad tématem nacistické totality.